

Interviewartikel

November 2025

MATERIALET ER MERE END MATERIALET

Af Torben Bundgaard Vad, ChooseReuse

”Materialet er mere end materialet. Det har en fortid, og det har et potentiale i fremtiden. Vores opgave er at passe på det – og give det en ny rejse. Det er også det vores kunder ønsker.” Ordene kommer fra Jonas Jensen, chef for Genbrug og Upcycling hos J. Jensen, som ChooseReuse projektet har talt med om kærligheden til ressourcer, toiletter og materialernes sjæl og gode historier.

Jeg motiveres til at forsætte Jonas Jensens budskab med at sige ”nedrivere er mere end nedrivere”. For J. Jensen handler nedrivning ikke kun om økonomi og CO₂, men om respekt for materialernes liv, deres historie og den fremtid, de stadig kan få. Og om de sociale relationer, som opstår når man arbejder med genbrug i byggeriet.

”Så vidt muligt prøver vi at handle med det hele,” siger Jonas Jensen og kigger ud over den fyldte lagerhal udenfor Lyngø. Her står paller med gamle døre, vinduer og mursten side om side med nyere overskudsmaterialer. ”De største fraktioner er nok døre og vinduer. De går ofte til sommerhuse og kolonihaver, fordi de nye krav til trelagsglas har gjort det sværere at bruge dem i nybyg. Vi opkøber også overskudsmaterialer – fejløb og restpartier – som er helt nye. Det redder ressourcer, og det giver mening både økonomisk og klimamæssigt. Fokus er ikke mindst på de CO₂-tunge materialer. ”Det kan være tegl, tagsten, sanitet eller stål. Rågulv og isolering er også energikrævende at producere, så når vi kan genbruge det, giver det virkelig mening.”

Hvilke materialer er svære og hvilke er lette at genbruge?

Ikke alt er lige let. ”Beton er svært,” siger Jonas ærligt. ”Det er tungt, og det bliver sjældent samlet i moduler, man bare kan skille ad. Skærer du i det, mister du styrken og garantien. Her skal producenterne ind og tænke nyt, hvis vi virkelig skal videre.” Stål derimod giver gode muligheder: ”Stål er genialt. Det kan ofte bare skrues eller boltes fra hinanden. Vi har fx haft stålkonstruktioner fra nedlagte minkfarme, som vi har solgt videre til Østeuropa, hvor de genbruger dem direkte. Herhjemme har de mindre værdi, men der får de nyt liv.”

Bortset fra beton er der egentlig ikke så mange materialer som er svære at få hjem og klargøre. Selvfølgelig skal det gerne give mening både økonomisk og på den grønne front. Her giver Jonas udtryk for, at dette er en balancegang. "Et eksempel kan være lyddæpende glas til møde- og kontorrum. De virkelig CO2-tunge at producere, men svære at håndtere. De her glas går ca. i nul for os, men fordi der er stor efterspørgsel, og det er godt i et klimaperspektiv, så handler vi også med dem."

Jensen Genbrug bliver nødt til selv at have lagerhaller til genbrugsmaterialerne. Det er ofte sådan, at når en bygherre efterspørger materialer, så er det til et byggeri et par år ude i fremtiden. Og så er det også sådan i handlen med genbrug, at man simpelthen ikke ved hvad man har før man ser det. I Danmark har vi stadig problemer med asbest eller PCB, og hvis et materiale indeholder det, så skal det til deponi. Man arbejder stadig på at kortlægge, hvad en bygning indeholder og kan, men det er alligevel svært at vide præcis. Stemmer tegningerne overens med virkeligheden? Er miljøprøverne korrekte? Er der blevet brugt PCB i den ene fuge, men ikke de andre? Man bliver nødt til at stå med materialet i hånden før man kan være sikker.

Som nævnt er det især døre og vinduer, der handles med og herefter kommer det også lidt an på sagen. Nogle gange er der mange mursten, og ellers er konstruktionstømmer også populært. Sanitet er svært selvom det er noget de har prøvet tidligere og stadig gør. Genbrugstoiletter er udfordret på, at brugerne kan købe et nyt toilet billigere. Alligevel er der flere og flere kunder der er interesseret i genbrugstoiletter til deres projekter, men det er ikke stort endnu.

Et af J. Jensens signaturprojekter indenfor genbrug handler om noget så lavpraktisk som toiletter. Sammen med IFÖ og Vestforbrænding arbejder de på at rense, modernisere og sende de brugte toiletter ud på markedet igen. "Vi kunne sagtens klargøre og sende tusinder af genbrugstoiletter videre om året", fortæller han. "Men det kræver mod og handling fra bygherrerne. Det behøver ikke blive dyrere end et nyt toilet, hvis der kommer mere skala på det."

Jonas Jensen møder mange, der gerne vil gøre det rigtige, men tøver. "Det er tit økonomien eller myterne om økonomien, der spænder ben. Mange tror, genbrug er dyrere, eller også er det bare lettere for dem at bestille nyt i byggemarkedet. Det handler om at ændre vaner. Når man er fyldt 30 år, er 90 procent af ens tankegang fastgroet. Det er svært at ændre." Han griner, men alvor er der: "Vi skal lære at tænke: 'Behøver det her overhovedet at blive skiftet?' Og hvis det skal, kan vi så finde et genbrugsmateriale i stedet for et nyt?"

Glem ikke det sociale

J. Jensen bestræber sig på at være socialt bæredygtige. "Vi har mange flexjobbere og folk med særlige udfordringer hos os. Det betyder noget for os, og for de store kunder betyder det faktisk også noget, når vi kan dokumentere det." For Jonas Jensen er det hele forbundet: kærligheden til mennesker, til materialerne og til planeten. "Materialet er mere end materialet," siger han. "Det har en fortid, og det har et potentiale i fremtiden. Vores opgave er at passe på det – og give det en ny rejse."

Materialerne har sjæl

Når Jonas taler om materialerne, lyser han op. Genbrugsmaterialer har sjæl. De har set ting, været et sted, bærer en historie. Jeg har lige fået mursten hjem fra Zoologisk Have og gulvbrædder fra Amaliegade. De materialer har konger, baroner og børn danset på gennem 200 år. Man kan mærke det. Nogle materialer er romantiske. Andre er bare praktiske. Men det vigtigste er, at de får lov at leve videre.

Jonas fra Jensen Genbrug forsøger gennem storytelling og handlen med genbrugsmaterialer at ændre holdninger og attituder til forbrug. Jonas lægger vægt på at man som genbrugsvirksomhed skal kunne tjene penge. Samtidig lægger han dog vægt på, at hvis det her med genbrugsmaterialer skal lykkes, så er det vigtigt, at man tænker længere end bare kroner og øre. Ifølge Jonas har genbrugsmaterialer en helt anden kvalitet og værdi end nyt. Ved at vælge genbrugsmaterialer køber slutbrugerne ind i en alternativ materialitetsopfattelse og unikke historier, som nye materialer på ingen måde kan konkurrere med.

"Det er jo megavigtigt at have historien med. Fordi det er også noget af det, der sælger. Fordi det er også det, der er med genbrug. Genbrug modsat nyt har jo en eller anden sjæl, har en eller anden historie med sig. Materialerne har set nogle ting og har været et sted. Det kan være vinduer, som har stået inde i Carlsberg byen i 150 år. Hvad de ikke har set af gamle Tuborg vogne, der kørte igennem dengang."